

4.3 diagnostische peilingen

Uit de signalen die een kind geeft, kunnen we bij benadering afleiden, welke van de zojuist beschreven thema's onvoldoende worden beheerst. Voor elk thema geven we enkele peilingen die meer zicht geven op de achtergronden van de onvoldoende beheersing. Niet alle peilingen hoeven afgenomen te worden: kies de proefjes die op grond van de signalering het meest in aanmerking komen.

Thema 1:
getallenkennis 0 t/m 1000.

Peiling 1

Getallen lezen en uitspreken

Materiaal: Velletje papier met daarop getallen.

Opdracht: De leerkracht vraagt het kind: Lees jij eens het getal dat hier staat:

53
35
124
142
412
214
241
421

Observatie: Als blijkt dat tientallen en eenheden verwisseld worden, is dit een signaal dat hulp geboden moet worden met oefeningen uit thema 1.

Ook de peilingen 2 tot en met 7 zijn erop gericht het inzicht in de plaatswaarde van de cijfers en de structuur van getallen te beoordelen.

Peiling 2a

Getallen die gedictieerd worden, opschrijven in cijfers

Materiaal: Schrijfmateriaal.

Opdracht: De leerkracht zegt: Ik noem een getal, jij schrijft het op:

achtenzestig
zesentachtig
veertien
eenenveertig
driehonderd vijfenzestig
zeshonderd drieënvijftig
driehonderd zesenvijftig
vijfhonderd drieënzestig
vijfhonderd zesendertig
zeshonderd vijfendertig

Observatie: Let op het verwisselen van tientallen en eenheden.

Peiling 2b

Getallen leggen met inwisselblokken

Materiaal: Inwisselblokken.

Opdracht: De leerkracht zegt: Ik noem een getal, jij legt het getal met de blokken. Als getallen kunnen we soortgelijke getallen als in peiling 2a gebruiken (zonder nullen er in).

Observatie: Let er op, of de blokken gelegd worden met de honderdtallen links, de tientallen in het midden en de eenheden rechts.

Let er ook op, of de tientallen en eenheden niet verwisseld worden. Om dit te kunnen

constateren, moeten de blokken dus steeds in H.T.E. formatie gelegd worden.

Peiling 3

Plaatswaarde van de cijfers in een getal van drie cijfers noemen

Materiaal: Schrijfmateriaal.

Opdracht: De leerkracht schrijft een getal op, bijvoorbeeld 417 en vraagt: Dit zijn guldens. Hoeveel guldens is de 4 waard? Hoeveel guldens is de 1 waard? En de 7? Dit herhalen we met enkele andere getallen. We beoordelen hiermee, of het kind inzicht heeft in de plaatswaarde van de cijfers in een getal.

Peiling 4

Getallen samenstellen met cijfers waarvan de waarde gegeven is

Materiaal: Schrijfmateriaal.

Opdracht: De leerkracht zegt: Ik heb een getal in mijn gedachten met 2 honderdtallen, 4 tientallen en 3 eenheden. Welk getal is dat? De leerling mag het zeggen, of opschrijven. We herhalen dit met enkele andere getallen. Ook met getallen waarvan alleen het aantal honderdtallen en tientallen gegeven is. We vragen dan: Welke getallen zouden dat allemaal kunnen zijn? Eveneens met getallen waarvan honderdtallen en eenheden gegeven zijn.

Aansluitend herhalingsprogramma

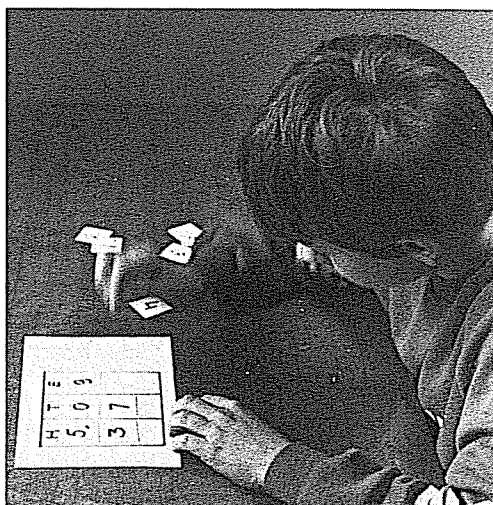
Bij de peilingen 1 t/m 4 sluiten aan de oefeningen 1 t/m 5 van thema 1 van het herhalingsprogramma.

*Thema 2:
de functie van het cijfer nul in een getal.*

Peiling 5

Functie van het cijfer 0 in getallen van 3 cijfers: geschreven getallen uitspreken

Materiaal: Velletje papier met daarop getallen.

Opdracht: De leerkracht zegt: Lees jij eens het getal dat hier staat:

50
205
502
250
106
600

We vragen: Hoeveel eenheden zitten er in 50?
Hoeveel tientallen in 205? enz.

Peiling 6

Getallen met nullen noteren

Materiaal: Schrijfmateriaal.

Opdracht: De leerkracht zegt: Ik noem een getal en jij schrijft het op.

zestig
zestien
honderd negen
negenhonderd
negenenvijftig
vijfhonderd negen
vijfhonderd negentig

Aansluitend herhalingsprogramma

Bij de peilingen 5 en 6 sluiten aan de oefeningen 6 en 7 van thema 2 van het herhalingsprogramma.

Thema 3:
getallen ordenen.

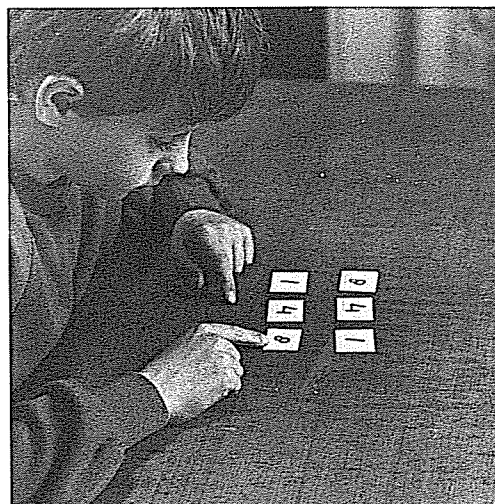
Peiling 7

Getallen met 3 cijfers ten opzichte van elkaar vergelijken

Materiaal: Velletje papier met daarop rijen getallen met dezelfde cijfercombinaties.

Opdracht: Om te zien of de leerling getallen kan vergelijken, vragen we:
Welk getal is groter? 470 of 427
742 of 427

We vragen de leerling ook zijn keuze te motiveren.

Peiling 8

Getallen maken die 1 meer/minder zijn dan een ander getal

Materiaal: Schrijfmateriaal.

Opdracht: We vragen: Welk getal is 1 meer (of 1 minder) dan 399, 500, 605.

Neem - indien nodig - meer getallen:

die eindigen op 2 t/m 8

die eindigen op 9

die eindigen op 1

die eindigen op 0

Peiling 9a

Getallen ordenen

Materiaal: 5 kaartjes met op elk kaartje een getal. Deze getallen zijn 29; 92; 209; 920; 290.

Opdracht: De leerkracht vraagt de leerling de kaartjes op volgorde te leggen met de getallen van klein naar groot.

Hetzelfde doen we met 6 kaartjes waarop de getallen 732; 723; 273; 237; 327; 372.

We kunnen ook vragen de getallen te leggen van groot naar klein.

Peiling 9b

We leggen twee kaartjes voor het kind neer en vragen welk van de twee het grootste getal, resp. kleinste getal is.

Peiling 9c

Ditzelfde doen we met 3 of 4 kaartjes. We vragen welk getal het grootst is. Waarop let je het eerst? (Het cijfer van de honderdtallen.) En daarna?

Peiling 10

Terugtellen

Materiaal: Geen.

Opdracht: We vragen: Begin te tellen bij 78 en tel met 1 tegelijk terug.

Daarna beginnen met 100; 131; 617; 500; 540.

Observatie: Let op haperingen bij het passeren van een tiental.

Vervolgens laten we het kind tellen vanaf 360 en met 10 tegelijk terugtellen.

Daarna beginnen op 477.

Observatie: Let op haperingen bij het passeren van een honderdtal.

Aansluitend herhalingsprogramma

Bij de peilingen 7 t/m 10 sluiten aan de oefeningen 8 t/m 11 van thema 3 van het herhalingsprogramma.

Thema 4:

hoofdrekenen tot 1000.

Peiling 11

Hoofdrekenend optellen en aftrekken onder 1000

Materiaal: Een vel papier met sommen van het type:

$$200 + 300 = \quad 700 - 300 =$$

$$260 + 300 = \quad 760 - 300 =$$

$$260 + 330 = \quad 760 - 330 =$$

$$265 + 300 = \quad 765 - 300 =$$

Aansluitend herhalingsprogramma

$$\begin{array}{rcl} 265 + 320 = & & 765 - 320 = \\ 265 + 321 = & & 765 - 321 = \\ 260 + 80 = & & 760 - 70 = \\ 265 + 80 = & & 765 - 70 = \\ 265 + 8 = & & 765 - 7 = \end{array}$$

Zie kopieerblad 4.45.

Opdracht: Maak deze sommen en zeg hardop hoe je ze uitrekent.

Observatie: Let er op, of het kind de antwoorden vlot geeft en of het gebruik maakt van voorafgaande sommen (analogierekenen).

Het gaat er bij deze hoofdreken-sommen om, dat we constateren in hoeverre er sprake is van inzicht in het tientallig stelsel.

De grens tussen categorieën sommen die hoofdrekenend moeten worden opgelost en die cijferend mogen worden uitgerekend, is moeilijk te trekken. Wel kunnen we zeggen dat sommen als $268 + 84$ of $764 - 288$ niet meer tot de hoofdrekenopgaven behoren. Voor elke leerling zal de grens echter op een ander niveau liggen.

Bij peiling 11 sluiten aan de oefeningen 12 t/m 17 van thema 4 van het herhalingsprogramma.